

na osnovu općih interesa. Treba se kaniti jednostranosti, ali treba to isto tražiti i od drugih.

Na taj način valja uspostaviti i održavati dodir sa općim pitanjima naše narodne zajednice, kojoj imamo svi da služimo, svako na svome mjestu te po prirodi svoga posla.

Naše ribarstvo sve jače ulazi u jednu fazu razvitka, kojom dominiraju ili treba da dominiraju naša državna poduzeća i naše državne ustanove ribarske struke. S time su skopčana pitanja posebne vrsti i posebna sadržaja i značaja. To su stručna, ekonomska, administrativna, organizatorna, pravna pitanja, radilo se o samim poduzeciima i ustanovama ili o ljudima zaposlenim u njima. Državnom i narodnom interesu moći će se dobro poslužiti u ovom ili onom slučaju, raspravljajući neka od ovih pitanja. Sve ovo zahtijeva pomno razmišljanje i pomno obrađivanje samih predmeta.

Konačno se postavlja jedan zadatak kulturnog značaja. Obilježje naše nove stvarnosti je i to, da trudenik

ima sve mogućnosti kulturnog razvitka. I naš ribarski svijet ulazi i treba da ude u taj razvitak. U stanovitoj mjeri sadržaj jednog lista, kakav je naš list, treba da odgovara i toj tendenciji. Ne umanjujući opseg, važnost i prvenstvo stručnih pitanja i stručnoga štiva, nastojat ćemo da damo našim čitaocima, drugovima ribarima i nešto iz kulturne oblasti, naravno uvijek u potpunom skladu sa posebnom prirodom njihova svagdašnjega posla.

Na taj način smo htjeli ukratko označiti krug naših tema, kojima se kanimo baviti u našem listu. Vodeći računa o već izvršenom poslu, valja na shodan i stvaran tome valja da suraduje što širi i što dalji krug onih, način produbljavati i proširivati sadržaj našega lista. Na koji svojim praktičnim radom predstavljaju našu ribarsku struku, počevši od ribarskog naučnog stručnjaka pa sve do ribarskog radnika.

Mnogostranost našeg radnog plana treba da doprinosi stalno i svoj dio konačnom uspjehu našeg programatskog rada.

Iz Crne Gore

Grandiozni projekat za isušenje Skadarskog jezera, o kojemu je nedavno pisala sva naša štampa, usko je povezana s problemima slatkovodnog ribarstva NR Crne Gore. Postojala je, naime, bojazan, da će samim isušanjem većeg dijela jezera biti ugrožena najbolja ribolovna područja, gdje je dosada postizavan najbolji uslov slatkovodne ribe na Skadarskom jezeru.

U svrhu ustanovljenja opravdanosti tih pretpostavki, kao i u svrhu ispitivanja mogućnosti povećanja i proširenja proizvodnje slatkovodne ribe u NR Crnoj Gori — kako u samom bazenu Skadarskog jezera, tako i na ostalim područjima — boravila je u vremenu od 9. do 13. maja o. g. u NR Crnoj Gori jedna komisija stručnjaka za slatkovodno ribarstvo iz NR Hrvatske, koja je došla na poziv Vlade NR Crne Gore. Komisiju su sačinjavali slijedeći drugovi: Livojević Zlatko, glavni direktor glavne direkcije za slatkovodno ribarstvo NRH, Fijan ing. Nikola, direktor proizvodnog sektora iste Direkcije i Plančić prof. Josip, šef instituta za slatkovodno ribarstvo NRH.

U pratnji rukovodioca za ribarstvo NR Crne Gore, komisija je obišla teren i upoznala se sa svim problemima i velikim mogućnostima za unapređenje slatkovodnog ribarstva u toj N. R. U glavnom je konstatovano, da postoje slijedeće tri mogućnosti za povećanje proizvodnje, i to:

1. Organizacija lova onih vrsta riba, koje migriraju iz mora u Skadarsko jezero i obratno;
2. Poboljšanje kvaliteta gospodarskih važnih riba u Skadarskom jezeru, naročito šarana, koji je vrlo degenerisan;
3. Izgradnja vještačkih ribnjaka za uzgoj šarana i pastrve.

U vezi s ovom konstatacijom, komisija je po povratku u Titograd dala i svoje sugestije:

1. U Skadarsko jezero dolazi iz mora velika količina migrirajuće ribe, naročito jegulje i cipla, koja u jeseni ostaje do spolne zrelosti, a onda se vraća u more. Ova riba dolazi u jezero rijekom Bojanom. Izlaz rijeke Bojane iz jezera nalazi se na teritoriji NR Albanije, pa tamo postoji i najveća mogućnost lova migrirajuće ribe. No uza sve to postoji mogućnost ulova većih količina te ribe

i na jugoslavenskom dijelu jezera, gdje je potrebno da se postave postrojenja za lov ovih vrsta riba. Naročito se preporučuje, da se to učini na ulazu u Podhumski lug, na izlazu Malog (gornjeg) blata, na tjesnacu između Vranjine i Tankog rta, a osobito se to preporuča desnom rukavu ušća rijeke Bojane, koji se nalazi na jugoslavenskom teritoriju. Osim ovih mjesta, potrebno urediti vezu Šaskog jezera sa rijekom Bojanom, pa će se i ovdje moći loviti veće količine ovih vrsta ribe.

2. U Skadarskom jezeru živi šaran, koji je već prilično degenerisan; 2. sporo raste, slabo iskorištava prirodnu hranu, ima dugo usko tijelo sa velikom glavom, te je količina mesa srazmjerno malena. U cilju povećanja proizvodnje šarana u samom jezeru i poboljšanja vrste u kvalitativnom smislu, potrebno je u Skadarsko jezero uvesti plemenitog šarana iz kojeg ribnjčarstva (u svakom slučaju iz Končanice) NR Hrvatske, koji brzo raste, bolje iskorištava hranu, a omjer širine prema dužini je mnogo manji, pa je i količina mesa srazmjerno znatno veća. U tu svrhu potrebno je na pogodnim mjestima urediti mrijestilišta i odavde poribljavati jezero. Takova su mjesta Podhumski lug i Varski lug, koje treba urediti, pokositi šaš, izloviti divlju ribu, postaviti pregrade i zabraniti ribolov na tim mjestima.

3. Mogućnost izgradnje vještačkih ribnjaka postoji u Lješko-poljskom lugu na poplavnom području ispod nove brane, ukoliko se ovo zemljište ne bude moglo odvodniti i koristiti u poljoprivredne svrhe. Prema podacima, dobivenim u projektantskom birou u Baru od ing. Severa, postoji mogućnost izgradnje ribnjaka u području Zogajskog blata u površin od oko 900 ha, ukoliko se ove površine ne budu mogle koristiti u poljoprivredne svrhe bilo uslijed zaslanjenosti, bilo uslijed nemogućnosti odvodnjanja.

U području gornjeg toka Matice, iznad nove brane postoji mogućnost uzgoja pastrva, pa bi tamo trebalo izgraditi manje mrijestilište za pastrvu u svrhu poribljavanja Matice, Lješkopoljskog kanala i susjednih pastrvskih voda. Velika mogućnost uzgoja pastrve za konzum (najbolje kalifornijske) postoji u području Rijeke Crnojevića, te bi tamo trebalo izgraditi pastrvsko ribogojilište sa većim brojem ribnjaka. U Rijeci Crnojevića postoji

Industrija ribe, pa bi se otpacima iz te industrije mogla vrlo jeftino hraniti pastrva, kao i izlovljavanjem bezvrijedne ribe, koje u Skadarskom jezeru ima vrlo mnogo i koja šaranu konkurira u hrani.

4. Po pitanju organizacije ribolova potrebno je učvrstiti i proširiti socijalistički sektor, radi objedinjavanja i kontrole zadružnog i privatnog sektora, koji još postoji u velikoj mjeri. Pitanja sportskog ribarstva treba uskladiti sa nacrtom okvirnog zakona o slatkovodnom ribarstvu.

Isušivanje Skadarskog Jezera

Obzirom na naš članak »Iz Crne Gore« objavljujemo i niz podataka o vanredno važnom isušivanju Skadarskog Jezera.

Uredništvo

SKADARSKO JEZERO u maju. — Na Skadarskom jezeru uskoro će početi radovi za osvajanje hiljada hektara obradivog zemljišta koje je stalnim porastom vode jezero svake godine otimalo od kopna. Za ove radove postoji direkcija poduzeća za isušenje pri Ministarstvu građevina NR Crne Gore. Na gradilišta se dopremaju i montiraju barake za smještaj radnika, građa, alat i drugi materijal. Očekuju se kompresori, električne centrale i drugi moderni strojevi koji će se mnogo koristiti na radovima. Prvi veći radovi na probijanju tunela i melioraciji vodnih tokova uskoro će početi.

Regulacija Skadarskog jezera dio je velikog pothvata za pretvaranje NR Crne Gore od pasivne u ekonomski aktivnu. To je istovremeno jedan od najvećih radnih zadataka Petogodišnjeg plana.

Na području — koje će se meliorirati, velika grupa naših stručnjaka — hidrotehničara, pedologa, trigonometrista i drugih — obavlja sada prethodne pripreme radove nužne za početak melioracije Skadarskog jezera.

Poznato je, da je postojao i bolji put od sadašnjeg projekta — zajednička regulacija Skadarskog jezera s NR Albanijom, koja bi donijela neocjenjive koristi albanskom i jugoslavenskom stanovništvu. Zasljepljene pristalice rezolucije Informbiroa u Tirani odbacile su prijedlog zajedničkog rješenja ovog za narod oko Skadarskog jezera životnog pitanja. Zajedničkim isušanjem jezera dobilo bi se za obradu 44.272 hektara plodne površine, od čega bi naša zemlja dobila 13.041 hektar, a ostalo Albanija. Tu veliku površinu iz godine u godinu plavilo je Skadarsko jezero zbog nereguliranih tokova Drima, Bojane, Drinjače i drugih bujica u Albaniji. Katastrofalne poplave u Albaniji zbog nedolaska ovih rijeka ponavljaju se gotovo svake druge godine. Voda često odnosi bogate žetve albanskim seljacima, a ostavlja puštoš, nove močvare i malariju. Nakon osobito teške poplave 1846. godine voda iz jezera, pridavljena pjeskovitim nanosima i šljunkom, nije mogla da otiče i nivo jezera počeo je da raste. Svakim centimetrom porasta nivoa vode propadali su novi deseci i stotine hektara plodne zemlje. Nemoćan narod povlačio se pred jezerom. Za posljednjih 100 godina Skadarsko jezero poplavilo je u Crnoj Gori 10.000 ha njiva povrtnjaka i livada, a na albanskoj strani poplave su nanosile još veće štete.

Suradnjom Jugoslavije i Albanije izvršila bi se regulacija Skadarskog jezera za tri godine. Stručnjaci su predložili regulirati Drim i Bojanu, zatvoriti Drinjaču i omogućiti oticanje vode iz Skadarskog jezera. Za uloženi 2,8 milijardi dinara dobilo bi se preko 44.000 hektara

Ustanovljeno je također, da isušivanje Skadarskog jezera ne će imati većeg uticaja na najbogatija ribolovna područja.

Po izvršenom zadatku, komisija je napustila N. R. Crnu Goru, vrlo zadovoljna svim što je vidjela, velikim bogatstvom slatkovodnog ribarstva i velikim mogućnostima za dalji napredak, kao i srdačnim i drugarskim prijemom.

Z. L.

plodnog zemljišta. Nivo jezera, koji stalno raste, opao bi. Podigao bi se životni standard stanovništva i ekonomska moć obiju republika. Melioracijom bi se povećala poljoprivredna proizvodnja, unapredilo stočarstvo, ribarstvo i saobraćaj na jezero.

Albanski rukovodioci nisu pristali na prijedlog jugoslavenske vlade. Međutim, zbog toga ne će trpjeti jugoslavensko stanovništvo. Melioracija Skadarskog jezera već počinje po novom projektu. Po njemu će se za preko 2000 hektara povećati površine koje će naša zemlja dobiti melioracijom Skadarskog jezera prema površinama koje bi dobila zajedničkom regulacijom.

Novi projekt novost je u melioraciji uopće. Na geografskoj karti Skadarskog jezera naši su hidroinženjeri ucrtali kroz jezero i močvarne predjele liniju nasipa, a kroz planski masiv Sozine povukli ertu — trasu budućeg tunela. Nasipom će se zagradi dio jezera i vode iz zagrađenog dijela odvest će se sistemom odvodnih kanala i tunelom u more. To će biti težak i opsežan posao. Kroz planinski vijenac Sozine, koji se prostire između obala jezera i mora, probijati će se preko devet kilometara dug tunel. Masiv je veoma tvrd, pa minere i stručnjake, koji će bušiti tunel, očekuju veliki naponi.

Po novom projektu, nivo vode u samom jezeru ne će spasti, ali polderskim nasipima otet će se od jezera poplavljeno zemljište južno od Božaja, Podlima, Tostilje, Podhuma i drugih mjesta sve do Virpazara. Kroz samo jezero sagrađiti će se kilometrima dug, solidan i čvrst nasip. On će zagradi oko 15.000 hektara zemljišta koje se sada nalazi pod vodom ili se periodično plavi. Iz ovog dijela jezera izbacit će se voda crpkama i odvodnim kanalima.

Da se zbog toga ne bi povisio nivo vode i izazvala plavljenja na albanskom teritoriju, odvest će se voda dalje tunelom u more. Narodu Crne Gore vratit će se hiljade hektara plodne, jezerskim muljem nagnojene zemlje.

Od 15000 hektara zemlje, koja će se dobiti melioracijom Skadarskog jezera pod vodom se sada nalazi više od 7200 hektara. Močvare zapremaju 5500, a svega 2500 hektara su povremeno plavljeni korišćeni pašnjaci i livade.

Poslije melioracije Skadarskog jezera, struktura poljoprivredne proizvodnje ovoga kraja bit će iz osnova izmijenjena. Pamukom će se po grubom proračunu zasijati oko 7000 hektara. Uz pogodnu klimu može se računati na prosječan prinos od 5 mtc po hektaru godišnje, a vrijednost cjelokupne godišnje žetve pamuka iznositi će preko 132 milijuna dinara. Ako se pribroji još i vrijednost riže, krmnog bilja, povrća i suncokreta koji će se uzgajati na ovom području, ukupna godišnja vrijednost proizvodnje na melioriranim područjima Skadarskog jezera iznositi će blizu 400 milijuna dinara.